

PREDSTAVLJANJE KNJIGE *PLAVA KONJICA* u izdanju HGZ-a, 18. siječnja 2009.

Knjigu su predstavili Marcel Bačić, Zvonko Maković, Tonko Maroević i Eva Sedak. U programu je sudjelovao pijanist Danijel Detoni koji je odsvirao Sechs kleine Klavierstücke op. 19 Arnolda Schönberga i treći dio Varijacija za klavir op. 27 Antona Weberna. Donosimo ulomke njihovih izlaganja kao i neke komentare nazočnih na predstavljanju.

MARCEL BAČIĆ: Plava boja ima povijest koja neizravno podsjeća na novi umjetnički koncept ove knjige. Plave boje, naime, među antičkim osnovnim bojama nema. Za gotovo legendarnog grčkog slikara Apelesa govorilo se da ono što drugi stvaraju s mnogo boja, on uspijeva sa svega četiri. A te su boje bile crna, bijela, crvena i žuta – plave boje u klasičnoj kolorističkoj poetici nema! Antiklasičnu poetiku razabrat ćete već u izboru samog materijala ove knjige, a plava boja znak je tog protuklasičnog stava. No plava boja je i kompenzirana – ne samo »žutim zvukom«, nego i estetskom tolerancijom. *Plavi jahač* proglas je stava koji ćemo poslije susresti kao Malrauxov »imaginarni muzej«. Bio je to i sinkretizam – sinkretizam koji danas kao dekompozicija i dekonstrukcija postaje predložak suvremenog čitanja.

ZVONKO MAKOVIĆ: Vasilij Kandinski jedna je od najintrigantnijih ličnosti moderne umjetnosti. On je povezivao područja ne samo u geografskom, već i u duhovnom smislu. Pozivajući se na glazbu, svoje je rane slike u razdoblju između 1910. i 1914. godine nazivao glazbenim terminima »kompozicija« i »improvizacija«, oduzevši im deskriptivnu i predstavljачku ulogu. Taj nas je Kandinski uveo u jednu izuzetno kozmopolitsku i otvorenu te, u današnjem smislu riječi, modernu kulturno-umjetničku »opciju«. Upravo to jest ideja *Plavoga jahača*.

Iz te sveobuhvatne sinteze – povezivanja kultura u geografskom smislu, povezivanja tradicija, povezivanja visoke i popularne, pučke umjetnosti te glazbe i slikarstva – nastaje ovo zaista fascinantno djelo koje je promijenilo tok povijesti i kulture. Izuzetno sam sretan što se pojavilo kod nas u sjajnom prijevodu uz dodatak tekstova hrvatskih znanstvenika koji su sa svog aspekta rasvijetlili bogatstvo tema koje su svijetu ponudili Kandinski i njegovi suradnici 1912. godine. S ovom knjigom u rukama možemo biti ponosni jer na sjajan način ulazimo u dio velike povijesti.

TONKO MAROEVIĆ: Naglasio bih važnost *Plavoga jahača* u njegovoj epohalnoj otvorenosti prema povijesti, gotici, primitivizmu, umjetnosti anonimnog, izvaneuropskim izvorima, slavenskom svijetu... Njemačka je kultura imala odnos prema Slavenima drukčiji od implozivne pariške koju su stvorili stranci sa ciljem »upijanja« i »usisavanja«. Ja bih rekao da je model *Plavoga jahača* bio eksplozivan, djelovao je širenjem – ekspresionističkoj poetici bio je suđen odjek u svijetu.

Drugi dio knjige opravdava ovaj apartni naslov koji sintetizira različite slojeve, epohe i elemente. Naši su pripadnici *Plave konjice* dali jedan meritorni, kompetentni uvid stručnim čitanjima iz svojevrstnog sinkretizma riječi i glazbe ili paradoksa koji nosi red i nered. Nije slučajno Kandinskome palo na pamet citirati Goethea u traženju general basa, u traženju nečega što bi likovnom jeziku dalo elemente reda, tradicije, gramatike na koje bi se onda moglo intervenirati neredom u kojem bi sloboda dobila svoj korelativ.

EVA SEDAK: Sadržaj almanaha *Plavi jahač* mijenjao se iz sata u sat u vrijeme njegova nastajanja, ne samo u razgovorima uz kavu između Franza Marca i Vasilija Kandinskoga, nego i između izdavača i suradnika. U jednoj od skica sadržaja Kandinski smatra da bi trebalo uvrstiti osam priloga o glazbi, šest o slikarstvu i tri o scenskoj umjetnosti. Konačni je lik almanaha naravno drukčiji, no ovo je Kandinskijevo razmišljanje odraz njegova poimanja

muzike kao svojevrsne nadumjetnosti, odnosno traganja za muzičnim principom u ostalim umjetnostima.

Rečenica »Glazba je rođena slobodna i njezina je sudbina da takvom i ostane« zvuči kao da ju je napisao Kandinski, međutim napisao ju je Ferruccio Busoni, autor *Nacrta za novu estetiku muzike* što je bio naslov HGZ-ovskog klubskog projekta koji je slijedio *Plavog jahača* i koji će, nadamo se, također biti objavljen u hrvatskom prijevodu u sklopu naših edicija. *Plavoga jahača* koji je pred nama treba, dakle, sagledavati unutar stanovitog programskog kontinuiteta koji nastoji slijediti tragove umjetničkih, duhovnih inovacija s početka dvadesetog stoljeća i u njima pronalaziti poticaje tradicijama s ovih naših prostora.

*

NIKŠA GLIGO: Kolegica Sedak lijepo je upozorila na razne verzije projekta *Plavi jahač* tijekom pripreme konačnog sadržaja. Ja sam, kao jedan od sudionika projekta, uvijek *Plavoga jahača* doživljavao kao otvoreno djelo, »work in progress«, što se evidentno dokazuje u novim načinima mogućnosti njegova iščitavanja, dakle u onome što je *Plava konjica* priredila našem čitateljstvu kao komentar fundamentalnog prijevoda samog almanaha.

MARKO GRČIĆ: *Plavi jahač* koji se pojavio kao projekt početkom 20. stoljeća pripada najvažnijim mitologemima moderne umjetnosti. Njegovo pojavljivanje u prvoj polovici 21. stoljeća može zvučati kao anakronizam, međutim ako se on ne tretira kao likovna i intelektualna arheologija, nego kao projekt koji je potencijalno neprekidno živ, onda postoje komponente u njegovoj likovnoj, muzičkoj i teorijskoj sferi koje su i danas žive. Kada čitate tekstove Vasilija Kandinskog *O formi* i *O duhovnom u umjetnosti*, tada se sjetite da *Plavi jahač* zapravo afirmira komponentu u umjetnosti koja je vječna i stalno moderna, ali uvijek na nov način u svakoj epohi. To je osvajanje duhovnog u umjetnosti, a

PLAVA KONJICA

Riječ unaprijed

Plavi jahač, izdavači Vasilij Kandinski i Franz Marc

Franz Marc: *Duhovna dobra*
 Franz Marc: *Njemački »divlji«*
 Franz Marc: *Dvije slike*
 David Burljuk: *Ruski »divlji«*
 Eugène Delacroix: *Citat*
 August Macke: *Maske*
 Arnold Schönberg: *Odnos prema tekstu*
 Mihail Kuzmin: *Pjesma*
 Roger Allard: *Znakovi obnove slikarstva*
 Johann Wolfgang von Goethe: *Citat*
 Thomas von Hartmann: *O anarhiji u muzici*

Erwin von Busse: *Kompozicijska sredstva*
 Roberta Delaunaya
 Vasilij Kandinski: *Eugen Kahler*
 Leonid Sabanjejev: *Skrjabinov Prometej*
 Nikolaj Kulbin: *Slobodna muzika*
 Vasilij Kandinski: *O problemu oblika*
 Vasilij Rozanov: *Citat*
 Vasilij Kandinski: *O scenskoj kompoziciji*
 Vasilij Kandinski: *Žuti zvuk, scenska kompozicija*

Muzički prilozi:

Arnold Schönberg: *Raslinje srca*
 Alban Berg: *Topli dašci*
 Anton Webern: *Kraj ognjišta*
Prepjevi uglazbljenih tekstova
Popis reprodukcija

Projekt *Plavi jahač* HGZ-a Voditelji Eva Sedak i Marcel Bačić

Marcel Bačić: *Ordo inversus*
 Nikša Gligo: *Odnos prema tekstu*
 Vladimir Biti: *Duh kao (ne)milosrdna ruka vodilja*
 Zoran Kravar: *Regresija u inovaciji*
 Dalibor Davidović i Petar Milat: *O anarhiji u glazbi*
 Mladen Tarbuk, Ivan Supek, Marcel Bačić i Eva Sedak: *Žuti zvuk*
Bilješke o autorima

osvaja se uvijek preko onih formi koje su aktualne u svakom pojedinom vremenu. Ono što je živo u poruci *Plavog jahača* jest njegova duhovna komponenta, duhovno istraživanje i stalno novi pokušaj odgovora na pitanje: »Kako da u našem današnjem vremenu stvorimo umjetnost koja će biti tražiteljska, kao što ju je svojevremeno stvarao *Plavi jahač*«? Njegova aktualnost transcendiraju povijesnu dimenziju vlastite pojave jer i on poput svake stilske formacije u povijesti umjetnosti pripada potonuloj povijesti. Međutim, u tom povijesnom što skriva *Plavi jahač* ima mnogo transpovijesnoga, i danas poticajnoga. Knjiga koju su objavili Marcel Bačić i ekipa donekle je komplementarna velikoj izložbi njemačkog ekspresionizma *Tiha pobuna*, koja se održava u Klovićevim dvorima. Osim što ilustriraju izložbu, ovi tekstovi pokazuju duhovni, spiritualni, intelektualni *background* iz kojeg je nastao jedan važni ogranak europske moderne umjetnosti sa odrazima na hrvatsku modernu umjetnost ovoga vremena.

SNJEŠKA KNEŽEVIĆ: Jedan od mitova moderne, *Plavi jahač*, dugo je poznat našoj kulturnoj javnosti; stručnjacima, znanstvenicima, kritičarima, ali nikada dosada nije bio objavljen na hrvatskom jeziku. Kada se o njemu govori, svakako treba istaknuti da je riječ o jednoj povijesnoj, već historiziranoj temi koju na taj način, kao jednu vrstu baštine treba i promatrati. To je dakako samo jedan aspekt. Sve ovo što smo danas slušali mogli bismo sažeti u jednu misao – posrijedi je sinkretična i sinergijska situacija koja mnogo uči i koja je u zanimljiva i u današnjem vremenu.

pripremila Maja Milošević

*

Knjiga *Plava konjica* može se nabaviti u HGZ-u po cijeni od 150,00 kuna.

REMBRANDT I MUZIKA

Prije tri godine objavili smo u *HaGeZe*-u sliku *Muziciranje* Rembrandta Harmensza van Rijna, uz 400. godišnjicu njegova rođenja. Budući da je u Muzeju za umjetnost i obrt do 15. veljače otvorena izložba Rembrandtovih grafika, vraćamo se tom umjetniku s nekim podacima iz članka *Skladbe temeljene na Rembrandtovim djelima* objavljenog u časopisu *Music in Art, International Journal for Music Iconography*, br. 1-2/2008 (zahvaljujemo uredniku Zdravku Blažekoviću na poslanom časopisu). Autorica članka Monika Fink, s Instituta za muzikologiju Sveučilišta Innsbruck, ujedno je i jedna od sastavljača baze podataka *Glazba prema slikama* (www.musiknachbildern.at).

Od 1865. godine do danas nastalo je 28 skladbi koje se odnose na Rembrandta i njegova djela. Najviše je orkestralnih, slijede tri za orkestar i solo instrument, dvije za glas i orkestar, po jedna za pripovjedača i orkestar, za harfu, za violončelo i za glas, te 2 zbor a i 6 opera. Zanimljivo je da nema niti jednog djela za klavir, što je inače vrlo često slučaj kod skladbi temeljenih na slikama.

Na popisu su mahom imena skladatelja koji nisu poznati široj javnosti, od Johanesa Verhulsta (1816–1891) do Dietmara Bonnena (r. 1958). Najpoznatiji je švicarski skladatelj Frank Martin (1890–1974), koji je 1948. napisao oratorij za zbor i orkestar *Golgotha* inspiriran Rembrandtovom grafikom *Tri križa*.

Gotovo polovica skladbi baziranih na Rembrandtovim djelima je vokalna. Opere su komične (npr. H. A. Mattausch: *Ein neuer Rembrandt*, 1916) i tragične (P. von Klenau: *Rembrandt van Rijn*, 1936). Jednočinka *X-mal Rembrandt* E. Zadora iz 1930. uključuje i »glasove« Rembrandtovih autoportreta.

Monika Fink donosi i konkretne veze Rembrandta i dvojice skladatelja. S jedne strane Gustav Mahler, čija se *Noćna glazba* iz VII. simfonije uspoređuje s Rembrandtovom slikom *Noćna straža*. Drugi je primjer studija iz 1901. u kojoj je muzikolog Hugues Imbert uspoređivao Rembrandtovu *chiaro-scuro* tehniku s Wagnerovom orkestracijom u pojedinim scenama njegovih opera.

pripremila Nada Bezić

KONCERT ANSAMBL
HAYDN TRIO EISENSTADT

Austrijski kulturni forum u suradnji s Hrvatskim glazbenim zavodom
16. veljače 2009. u 20 sati

Prije stotinu godina, uz obilježavanje 100. godišnjice smrti Josepha Haydna, francuski glazbeni časopis *Revue musicale mensuelle de la S.I.M* potaknuo je šestoricu značajnih skladatelja da napišu po jednu skladbu za klavir u počast Haydnu. Sudjelovali su Maurice Ravel, Claude Debussy, Paul Dukas, Reynaldo Hahn, Vincent d'Indy i Charles Widor. To je bila polazna točka za ovogodišnji međunarodni projekt *D2H (DedicatedToHaydn = posvećeno Haydnu, www.d2h.at)* koji su osmislili Walter Reicher, direktor Haydnovog festivala u Eisenstadtu i Harald Kosik, pijanist *Haydn Tria Eisenstadt*. Projekt je okupio niz međunarodnih suradnika, a kao moto su uzeli poznati Haydnov citat »Moj se jezik razumije diljem svijeta«. Za obilježavanje 200. godišnjice njegove smrti pozvano je po šest skladatelja iz Austrije, Europe i ostalih kontinenata da napišu skladbu za klavirski trio. Te bi relativno kratke skladbe (do 10 minuta) trebale prikazati neki aspekt života i rada Josepha Haydna. Među skladateljima se ističu Dieter Schnebel i Lalo Schiffrin, a na zagrebačkom će koncertu biti izvedeno djelo Helmutha Hödla iz Austrije.

Haydn Trio Eisenstadt (Harald Kosik, klavir, Verena Stourzh, violina, Hannes Gradwohl, violončelo) osnovan je 1992. (www.haydntrioeisenstadt.at) i među vodećim je komornim ansamblima u Austriji. Trio je do sada osim brojnih nastupa sudjelovao i u zanimljivim projektima. Tako npr. od 2002. surađuju s poznatim škotskim pjevačima Lornom Anderson (sopran) i Jamieom MacDougallom (tenor) na koncertima i snimkama više od 400 Haydnovih obradbi folklornih napjeva.

Trio će do kraja godine izvesti svih 18 novih skladbi posvećenih Haydnu na koncertima u brojnim gradovima, a nakon Zagreba put ih vodi u Sarajevo, Istanbul, Prag, Pariz i Rim.

Program koncerta je sljedeći:

J. Haydn: Trio u Es-duru, Hob.XV:29
H. Hödl: *An Haydn* – klavirski trio za projekt

DedicatedToHaydn

J. Haydn: Trio u C-duru, Hob.XV:27
L. van Beethoven: Trio op. 97, »*Erzherzog*«

IX. MEĐUNARODNO
VIOLINISTIČKO
NATJECANJE

»VACLAV HUML«

6. – 13. veljače

Za ovogodišnje natjecanje natjecanje »Vaclav Huml« (www.huml-competition.hr) prijavilo se 45 natjecatelja, od toga pet iz Hrvatske.

Članovi ocjenjivačkog suda su: Josef Suk, predsjednik; Tonko Ninić i Zlatko Stahuljak, potpredsjednici; Maja Dešpalj-Begović, Eduard Grach (Moskva), Shizuka Ishikawa (Tokyo), Rok Klopčič (Ljubljana), Goran Končar, Wolfgang Marschner (Freiburg im Breisgau), Petru Munteanu (Hamburg), Renato Zanettovich (Trst).

Nakon prvog (skladbe za violinu solo) i drugog (violina i klavir) izlučnog kruga natjecanja u finalu će nastupiti šestoro najboljih uz Simfonijski orkestar Hrvatske radio-televizije pod ravnanjem Mladena Tarbuka.

Natjecatelji mogu osvojiti jednu od šest nagrada i dvije posebne: Nagradu Simfonijskog orkestra HRT za najbolju suradnju s orkestrom i Nagradu Hrvatskog društva skladatelja za najbolju izvedbu skladbe Miroslava Šlika *Improvizacija i fughetta*.

NOVI ČLANOVI HGZ-a

ARTUKOVIĆ, MIRA
BABIĆ-CAR, JASENKA
BEDENIKOVIĆ, TEA
BLAŽEVIĆ, MIHAELA
BUJAS-PRŠAVI, GORDANA
BUNTAK, DOROTEA
CVITIĆ-ZNIDARČIĆ, IVANČICA
DOMAC, JULIJA
FUČEK, BOŽENA
GAZZARI, VESNA
GREGURIĆ, ALEKSANDAR
GUDLIN, BLAŽENKA
HADŽIEFENDIĆ, TAIBA
HEMULA, JASENKA
JANDRIĆ, JASNA
JANJANIN, MLADEN
KRALJ-PEJAKOVIĆ, LJERKA
LONČAREVIĆ, BRANKA
MARIĆ, DOMAGOJ
ORŠIĆ-MAGDIĆ, MAJA
POVH, FILIP
RENDIĆ GREGURIĆ, NADA
SINOVEC, BRANKA
STOJIĆ, NENAD
VRHOVEC-ŠKALAMERA, TAJANA
ZMAY, LJERKA

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10 000 Zagreb, Gundulićeva 6
tel. i fax: 48 30 833
e-mail: hgz@zg.t-com.hr
KNJIŽNICA tel. 48 30 824
pon, sr. i pet. 11–14, srijeda 16–20 sati
BLAGAJNA HGZ-a tel. 48 30 822
radi ponedjeljak–petak 10–13 i 19–20 sati
i uvijek jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA
CLXXXII (2008/2009)
VELJAČA

UREDNIŠTVO:
Eva Sedak
Nada Bezić
Maja Milošević
PRIPREMA:
Jelena Gladović
ZA IZDAVAČA:
Marcel Bačić

ponedjeljak, 2. II. u 19.30 sati

AD GLORIAM BRASS

Gosti: Tamara Felbinger-Franetović,
sopran

Robert Jambrošić, *udaraljke*

J. S. Bach, G. F. Händel, A. Piazzolla,

A. C. Jobim

utorak, 3. II. u 20 sati

ART AGENT

HRVATSKI KOMORNI ORKESTAR
III/VI

Dirigent: Pavle Dešpalj

Solistica: Martina Filjak, *klavir*

S. Šulek, W. A. Mozart, J. Haydn

petak, 6. – srijeda, 11. II.

IX. MEĐUNARODNO

VIOLINISTIČKO NATJECANJE

»VACLAV HUML« Prvi i drugi izlučni krug

ULAZ SLOBODAN

četvrtak, 12. i

petak 13. II. u 19.30 sati

Finale natjecanja »VACLAV HUML«

Nastup 6 finalista u pratnji Simfonijskog
orkestra HRT-a

dirigent: Mladen Tarbuk

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

nedjelja, 15. II. u 20 sati

HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL
IV/VII

»Gentle Morpheus«

Umjetničko vodstvo:

Laurence Cummings (Engleska)

Solisti: Tamara Felbinger-Franetović,
sopran

William Towers, *kontratenor*

Laura Vadjon, *violina*

G. F. Händel, H. Purcell

ponedjeljak, 16. II. u 20 sati

AUSTRIJSKI KULTURNI FORUM

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD

Koncert povodom obilježavanja 200.

godišnjice smrti Josepha Haydna

D2H - Dedicated To Haydn

Haydn Trio Eisenstadt

H. Kosik, *klavir*; V. Stourzh, *violina*;

H. Gradwohl, *violončelo*

J. Haydn, H. Hödl, L. van Beethoven

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

utorak, 17. II. u 20 sati

ZAGREBAČKI SOLISTI III/VII

Umjetničko vodstvo: Borivoj

Martinić-Jerčić

Solist: G. Figueroa, *violina*

M. Kelemen, E. Cordero, B. Bartók

srijeda, 18. i

četvrtak 19. II. u 20 sati

Glazbena škola Vatroslava Lisinskog

Koncerti učenika povodom Dana škole

petak, 20. i

subota, 21. II. u 20 sati

Glazbena učilište Elly Bašić

Koncerti učenika učilišta

nedjelja, 22. II. u 20 sati

Ciklus *Virtuoso* V/VIII

Ad libitum 2

Srđan BULAT, *gitara*; Kian SOLTANI,

violončelo; Bernard HOMAN,

saksofon; Barbara POLŠEK, *violina*;

Alen BERNOBIĆ, *truba*;

Marko MIMICA, *bas-bariton*;

pijanisti: Andreas DOMJANIĆ,

Manuela ŠIMUNOVIĆ, Ana PAVLINA,

Lucija STAVEC, Tihana ARVAJ,

Bojan BOBIĆ, Dario SABOL

P. Swerts, P. de Sarasate, A. E.

Ginastera, L. Legnani, A. Rubinstein,

J. Brahms, T. Charlier, J. S. Bach,

K. Soltani, A. Piazzolla, G. Verdi

BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

ponedjeljak, 23. II. u 20 sati

HRVATSKA UDRUGA KLAPA

CIKLUS *Dalmatinske klape grada*

Zagreba

utorak, 24. II. u 19.30 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD

Podrumska dvorana

Klubić HGZ-a

Aleksandra Muraj

Fašnik u Zagrebu nekoć

ULAZ SLOBODAN

utorak, 24. II. u 20 sati

KONCERTNA DIREKCIJA ZAGREB

ZAGREBAČKI KVARTET

M. Tarbuk, J. Haydn, L. Janaček

srijeda, 25. II. u 20 sati

Glazbeno učilište Elly Bašić

Koncert učenika učilišta

četvrtak, 26. II u 20 sati

ART AGENT

ORKESTAR HRVATSKE VOJSKE –

KOMORNI CIKLUS III/IV

Dirigent: Mladen Tarbuk

J. Haydn, M. Tarbuk, W. A. Mozart

petak, 27. II. u 18 sati

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD

DRUŠTVENI KOMORNI ANSAMBL

HGZ-a

Glazbeni petak u podrumu

Sviramo Haydna

ULAZ SLOBODAN

petak, 27. i

subota, 28. II. u 20 sati

Glazbena škola Pavla Markovca